

FINANSINIŲ PRIEMONIŲ IR INVESTAVIMO Į JAS RIZIKŲ APRAŠYMAS

Šiame dokumente investuotojui pateikiama esminė, apibendrinta informacija apie skirtingų kategorijų finansines priemones (produktus), kurių pagrindu UAB „Unicum Capital“ (toliau – Tarpininkas) teikia investicines paslaugas, taip pat apie su šiomis priemonėmis susijusią investavimo riziką. Išankstinis tikslinės bei netikslinės rinkos apibūdinimas pateikiamas atsižvelgiant į finansinių priemonių (produktų) rūšis, tačiau jame nėra įtraukiama konkretaus investuotojo individuali situacija ar galiojantys susitarimai dėl atskirų finansinių priemonių (produktų) platinimo.

Šiame dokumente nėra pateikiamos visos galimos rizikos rūšys ar kiti svarbūs aspektai, susiję su investavimu į finansines priemones. Atsižvelgiant į rizikos pobūdį, sandorius turėtų sudaryti tik tie investuojantys asmenys, kurie supranta jų esmę ir yra pasirengę prisiimti jiems priimtina rizikos lygį. Tarpininkas neteikia individualių investicinių rekomendacijų, išskyrus atvejus, kai dėl to yra sudarytas atskiras susitarimas. Todėl investuotojai privalo atsakingai įvertinti, ar investavimas į finansines priemones jiems yra tinkamas, atsižvelgiant į jų patirtį, investavimo tikslus, finansines galimybes, turimus finansinius įsipareigojimus bei kitas reikšmingas aplinkybes.

Nuosavybės vertybiniai popieriai

Nuosavybės vertybiniai popieriai - tai akcijos arba joms lygiaverčiai perleidžiamieji vertybiniai popieriai, patvirtinantys dalyvavimą akciniame kapitale ir suteikiantys jų savininkams turtines (pvz. gauti dividendus) ir neturtines teises (pvz. teisę dalyvauti bendrovės valdyme), taip pat kiti perleidžiamieji vertybiniai popieriai, kurie suteikia teisę įsigyti akcijas arba joms lygiaverčius vertybinius popierius.

Pavadinimas	Aprašymas	Galima rizika
Akcijos	Vertybiniai popieriai, patvirtinantys jų savininko (akcininko) teisę dalyvauti valdant bendrovę, teisę gauti dividendų, teisę į dalį bendrovės turto, likusio po jos likvidavimo, ir kitas teises. Akcijos yra neterminuoti vertybiniai popieriai, todėl, norint atsiimti investuotas lėšas, akcijas reikia parduoti antrinėje rinkoje. Įsigijus akcijų, pajamų galima tikėtis iš kapitalo prieaugio arba dividendų.	1. Nei vienas pajamų šaltinių nėra garantuotas. Akcijų kaina priklauso nuo akcijų paklausos ir pasiūlos, jas išleidusios bendrovės veiklos rezultatų, ekonomikos sektoriaus, kuriame veikia bendrovė, pokyčių, šalies ir pasaulinės ekonomikos ir finansų rinkų sąlygų. 2. Nėra galimybės suteikti garantijų, kad akcijos kaina ateityje kils. 3. Akcijų kainų svyravimai yra didžiausi, palyginti su skolos vertybiniais popieriais ar investicinių fondų vienetais. 4. Savarankiškai prekiaujant akcijomis didesnė rizika patirti nuostolių dėl informacijos trūkumo apie įmonių veiklos rezultatus ir jų analizę. 5. Akcijų emitentas gali tapti nemokus (iškeliamas bankroto arba restruktūrizavimo byla), dėl ko emitento akcijos gali prarasti didelę dalį vertės arba net tapti bevertėmis. 6. Investuojant į akcijas užsienio valiuta, prisiimama valiutos kurso svyravimo rizika.

Tikslinė rinka

- Klientų tipas: akcijomis gali prekiauti neprofesionalūs klientai, profesionalūs klientai bei tinkamos sandorio šalys.
- Klientų patirtis ir žinios: klientai, turintys bendrąsias žinias apie akcijas. Klientai gali būti anksčiau neturėję akcijų, kuriomis prekiaujama prekybos vietose, išskyrus tuos atvejus, kai klientai ketina įsigyti akcijų, neįtrauktų į prekybos sąrašus.
- Klientų finansinė situacija ir galimybė patirti nuostolius: galimybė patirti 100% nuostolį.
- Klientų rizikos tolerancija ir suderinamumas su produkto rizikos/grąžos profiliu tikslinei klientų grupei: akcijų kainos

pokyčiai net ir per trumpesnį laiką gali būti itin dideli, todėl klientų rizikos kategorija turėtų būti B arba C, o A kategorijos kliento portfelyje akcijos gali sudaryti iki 35% portfelio vertės. A kategorijos klientams nėra tinkamos akcijos, kurios neįtrauktos į prekybos vietos sąrašus. Klientai turi suprasti, jog prisiima didesnę riziką dėl tikėtina didesnės investicijų grąžos.

- Kliento tikslai ir poreikiai: akcijos yra suderinamos su klientų poreikiu kapitalo augimui ar galimai grąžai gaunant dividendus. Akcijos, kurios įtrauktos į reguliuojamos rinkos prekybos sąrašus, yra tinkamos bet kokio termino investicijomis. Klientai turi suprasti itin didelę akcijų, neįtrauktų į prekybos vietos sąrašus, likvidumo riziką ir galimybę gauti kapitalo grąžą tik dividendais ar iš likviduojamos bendrovės turto realizacijos, jei jo lieka po aukščiau kreditorių eilėje esančių subjektų reikalavimų patenkinimo.

Netikslinė rinka

Klientai, kurie turėtų neinvestuoti į šį produktą:

- siekiantys pilnos kapitalo apsaugos ir investuotos sumos grąžinimo;
- netoleruojantys jokios rizikos;
- reikalaujantys tiksliai nurodytos grąžos ar pastovaus išmokų srauto;
- akcijų, neįtrauktų į prekybos sąrašus, atveju: A rizikos kategorijos klientai

Skolos vertybiniai popieriai

Skolos vertybiniai popieriai – tai vertybinių popierių leidėjo (emitento) įsipareigojimą skolintoji (investuotoji), pasibaigus skolos vertybinio popieriaus terminui, sumokėti skolos vertybinių popierių nominaliajai vertei lygią sumą bei palūkanas patvirtinantys perleidžiamieji vertybiniai popieriai.

Įvairiausios trukmės skolos vertybiniai popieriai suteikia investuotojui galimybę tiksliai žinoti, kokios bus pajamos per pasirinktą investavimo laikotarpį. Skolos vertybinius popierius galima parduoti nesulaukus jų išpirkimo ir papildomai uždirbti iš teigiamo kainų pokyčio, jei rinkoje susiklosto palanki situacija.

Reitingų agentūros skolos vertybiniais popieriais gali suteikti kredito reitingus (pvz. Standard & Poor's, Moody's ir kt.), kurie padeda įvertinti obligacijų emitento kredito riziką.

Pavadinimas	Aprašymas	Galimos rizikos
Bendrovių obligacijos	Bendrovių skolinį įsipareigojimą patvirtinantys vertybiniai popieriai. Emitentas už obligacijų išpirkimą atsako visu savo turtu.	1. Skolos vertybinių popierių kainų svyravimo amplitudė yra mažesnė nei nuosavybės vertybinių popierių.
Valstybinės obligacijos	Valstybės skolinį įsipareigojimą patvirtinantys vertybiniai popieriai.	2. Už skolos vertybinių popierių išpirkimą ir palūkanų mokėjimą atsako jų emitentas, todėl investuotojas prisiima emitento nemokumo (įskaitant bankroto arba restruktūrizavimo) riziką.
Euroobligacijos	Skolos vertybiniai popieriai, kuriuos užsienio valiuta tarptautinėse rinkose išleidžia vyriausybės bei įmonės.	3. Jei skolos vertybiniai popieriai parduodami anksčiau, nei ateina išpirkimo laikas, investuotojas gali patirti nuostolį dėl jų kainos kritimo rinkoje. 5. Kuo ilgesnis obligacijų terminas, tuo didesnę įtaką obligacijų kainai daro palūkanų normų svyravimai.
Sąlyginės atkarpos palūkanų obligacijos	Skolinį įsipareigojimą patvirtinantys vertybiniai popieriai, pagal kuriuos investuotojams mokėtinų palūkanų dydis yra priklausomas nuo tam tikrų iš anksto nustatytų galimų įvykti sąlygų.	4. Sąlyginės atkarpos palūkanų obligacijų atveju gali neįvykti sąlygos, su kuriomis yra siejamas palūkanų išmokėjimas arba palūkanų normų didinimas.
Užtikrintos obligacijos	Skolinį įsipareigojimą patvirtinantys vertybiniai popieriai, kurie yra užtikrinami emitento arba trečiųjų asmenų finansinio arba kito turto įkeitimu / hipoteka. Emitento nemokumo atveju arba emitentui vėluojant išpirkti obligacijas, investuotojų reikalavimai gali būti patenkinami iš užstato pirmenybės tvarka prieš kitus emitento kreditorius.	5. Užtikrintų obligacijų emitento nemokumo atveju, obligacijų užstato vertės gali nepakakti tinkamai atsiskaityti su investuotojais.
Didelės grąžos obligacijos (angl. <i>high yield bonds</i>)	Didesnio pajamingumo negu mažą nemokumo riziką turinčių įmonių arba vyriausybių išleistos obligacijos, tačiau ir didesnės rizikos bei prastesnį kredito reitingą turintys skolinį įsipareigojimą patvirtinantys vertybiniai popieriai.	6. Struktūrizuotų obligacijų atveju, investuotojas gali prarasti dalį investuotos sumos tuo atveju, jeigu priemonė, su kuria yra susietos obligacijos, nepasieks obligacijų sąlygose nustatyto minimalaus prieaugio ribos arba sumažės iki tam tikros ribos, kurią pasiekus yra mažinama struktūrizuotų obligacijų išpirkimo kaina.
Struktūrizuotos obligacijos	Skolinį įsipareigojimą patvirtinantys mišrūs vertybiniai popieriai, kurių pajamingumas priklauso nuo turto arba priemonės, su kuriais yra susietos obligacijos, prieaugio (pvz. obligacijų pajamingumas būtų lygus 30% nuo akcijų indekso prieaugio). Jeigu susietojo turto arba susietųjų priemonių prieaugis nepasiekia tam tikros ribos, obligacijos gali būti išperkamos už nominalią vertę (be	7. Investuojant į skolos vertybinius popierius užsienio valiuta, prisiimama valiutos kurso svyravimo rizika. 8. Infliacijos rizika gali paveikti realios obligacijų grąžos normą. 9. Obligacijas emitentas gali išpirkti

Pavadinimas	Aprašymas	Galimos rizikos
	jokių papildomų išmokų investuotojams) arba net už mažesnę vertę. Struktūrizuotos obligacijos gali būti platinamos su struktūrizavimo mokesčiu, kuris investuotojui nėra grąžinamas.	anksčiau laiko iš anksto numatyta kaina, jei tokia teisė numatyta emisijos dokumentuose. 10. Obligacijų kupono reinvestavimo rizika pasireiškia, tuo kad obligacijų pajamingumas iki išpirkimo skaičiuojamas su prielaida, jog būsiami kuponai reinvestuojami perkant tas pačias obligacijas su tuo pačiu pajamingumu. Tačiau obligacijų pajamingumas antrinėje rinkoje gali mažėti ir dėl to mažinti faktinį obligacijų pajamingumą.

Tikslinė rinka

- Klientų tipas: obligacijomis gali prekiauti neprofesionalūs, profesionalūs klientai bei tinkamos sandorio šalys.
- Klientų patirtis ir žinios: klientai, turintys bendrąsias žinias (supranta šiame aprašyme pateiktą informaciją) apie obligacijas.
- Klientų finansinė situacija ir galimybė patirti nuostolius: investuotojai investavę į ne investicinio reitingo obligacijas gali patirti iki 100% nuostolį.
- Klientų rizikos tolerancija ir suderinamumas su produkto rizikos/grąžos profiliu tikslinei klientų grupei: ne investicinio reitingo obligacijų kainos pokyčiai net ir per trumpesnę laiką gali būti itin dideli, todėl į jas investuoti turėtų klientai, kuriems priimtina vidutinė ir aukšta rizika, o siekiantys žemos rizikos klientai turėtų siekti, kad investicijų portfelyje būtų tik investicinio reitingo, ir ne ilgesnio kaip 7 m. termino obligacijos. Klientai, kuriems priimtina tik žema rizika, neturėtų investuoti į ne investicinio reitingo obligacijas.
- Kliento tikslai ir poreikiai: obligacijos yra tinkamos priemonės klientams, kurių investavimo tikslas gauti kapitalo prieaugį iš kainos pokyčio ir/ar gaunant nustatytas palūkanas. Investicinio reitingo ir trumpo – vidutinio termino iki išpirkimo obligacijos yra tinkamos bet kokio termino investicijomis. Klientai turi suprasti didesnę mažesnio likvidumo obligacijų riziką palyginus su akcijomis, taip pat galimybę gauti pastovius palūkanų mokėjimus ar reikalavimų patenkinimą iš likviduojamos bendrovės turto realizacijos, kai investuotojai į obligacijas yra aukščiau kreditorių eilėje virš investuotojų į to paties emitento akcijas.

Netikslinė rinka

Klientai, kurie turėtų neinvestuoti į ne investicinio reitingo, ilgo išpirkimo termino obligacijas, ar obligacijas, kurios išleistos be esminių apsaugų investuotojams (subordinuotos obligacijos):

- siekiantys pilnos kapitalo apsaugos ir investuotos sumos grąžinimo;
- reikalaujantys tiksliai nurodytos grąžos ar pastovaus išmokų srauto;
- siekiantys žemos rizikos.

Kolektyvinio investavimo subjektų vienetai / akcijos

Kolektyvinio investavimo subjektas – investicinis fondas ar investicinė bendrovė (toliau kartu – Fondas), kurių tikslas – viešai siūlant investicinius vienetus ar akcijas kaupti asmenų lėšas ir padalijant riziką jas kolektyviai investuoti į Fondo investavimo strategiją atitinkantį turtą.

Pinigai, kuriuos investuojate į Fondą, yra naudojami pirkti nuosavybės vertybinius popierius, skolos vertybinius popierius, išvestines finansines priemones arba bet kokias šių ir kitų investavimo objektų kombinacijas. Kiekvieno Fondo investavimo strategija ir investavimo objektų sąrašas gali skirtis.

Investuodami į Fondą Jūs tampate dalies visų Fondo turimų investavimo objektų savininku. Jūsų Fondo vieneto vertė kinta kasdien pagal Fondo įsigytų investavimo objektų kainos rinkoje pokyčius. Kai Fondo turimų investavimo objektų vertė padidėja – atitinkamai didėja ir investicinių vienetų vertė, kai Fondo turimų investavimo objektų vertė mažėja – atitinkamai mažėja ir investicinių vienetų vertė.

Biržoje prekiaujami investiciniai fondai (angl. Exchange Traded Funds, **ETF**) – investiciniai fondai, kuriais prekiaujama biržoje (reguliuojamoje rinkoje), dėl ko juos paprasčiau įsigyti ir parduoti nei paprastus investicinius fondus. Dažnai tokie fondai tiesiog seka pasirinktą biržos indeksą ir yra valdomi pasyviai, tačiau yra ir aktyviai valdomų tokio tipo fondų. Pagal struktūrą yra sudėtingų ETF: su skolos svirtu, kai fondo kaina padidėja kelis kartus, palyginus su pagrindine finansine priemone; atvirkštiniai, kurių kaina juda priešingai nei pagrindinė finansinė priemonė; atvirkštiniai su skolos svirtu, kurie apjungia abiejų savybių derinį.

ETF gali būti skirstomi į šias rūšis:

- Pagal turto klases: indeksai, nuosavybės ir skolos vertybiniai popieriai, nekilnojamasis turtas, žaliavos, fondai, valiutos ir t.t.
- Geografiniu aspektu: pagal šalis, regionus, žemynus ir t.t.
- Pagal sektorius: pramonės, naudingųjų iškasenų, finansų, sveikatos apsaugos ir t.t.
- Pagal finansinį svirtą: be finansinio sverto ir su finansiniu svirtu (nuolat palaiko nustatytą sverto santykį).
- Atvirkštiniai - siekia investicinio rezultato - atvirkščio palyginamajam indeksui.

Pavadinimas	Aprašymas	Galimos rizikos
Atviro tipo Fondas	Fondas, kurio investiciniai vienetai ar akcijos išleidžiami ir išperkami investuotojo reikalavimu.	1. Nėra galimybių garantuoti, kad Fondo vieneto kaina ateityje kils. 2. Yra įvairių skirtingų rūšių Fondų (nuosavybės, skolos vertybinių popierių, mišrūs, pinigų rinkos, išvestinių priemonių ir t. t.), kurie atitinkamai skiriasi ir rizikos laipsniu priklausomai nuo to, kokius investavimo objektus pasirenka Fondas.
Uždaro tipo Fondas	Fondas, kurio investiciniai vienetai ar akcijos yra išperkami pasibaigus Fondo taisyklėse nustatytam jo veiklos laikotarpiui arba kitu iš anksto nustatytu fiksuotu laikotarpiu. Investuotojas neturi teisės bet kada reikalauti išpirkti jo turimus uždaro tipo Fondo vienetus.	

Pavadinimas	Aprašymas	Galimos rizikos
Biržoje prekiaujamas investicinis Fondas (ETF)	Fondas, kurio investiciniai vienetai ar akcijos yra prekiaujami reguliuojamoje rinkoje. Investuotojas neturi teisės reikalauti išpirkti jo turimus Biržoje prekiaujamus Fondo vienetus.	- Investavimo į Fondą rizika priklauso ne tik nuo investavimo objektų tipų, į kuriuos investuoja Fondas, tačiau ir nuo Fondo investicijų geografinės specializacijos (išsivysčiusios rinkos, besivystančios rinkos ir kt.), specializacijos į tam tikrus ekonomikos sektorius, skolos vertybinių popierių, į kuriuos investuoja Fondas, kredito reitingų ir kitų aplinkybių, dėl ko investuotojui gali būti sunku įvertinti investavimo į Fondą riziką. - Fondo taisyklės, investuotojams taikomi mokesčiai bei investavimo strategijos skiriasi, todėl investuotojas gali susidurti su skirtingomis investavimo sąnaudomis bei nevienodomis pirkimo ir pardavimo procedūromis. - Kuo ilgesnis fondo investavimo laikotarpis, tuo didesnę įtaką fondo portfeliui daro palūkanų normų svyravimai. - Investuojant į Fondus galima valiutos kurso svyravimo rizika, net ir tuo atveju jei Fondo valiuta yra vietinė, tačiau investavimo objektų yra nevietinė ir pilnai nedraudžiama. - Fondo vienetų išpirkimo sustabdymas ar nutraukimas. Vadovaujantis teisės aktų ir/ar Fondo sudarymo dokumentų nuostatomis Fondo vienetų išpirkimas gali būti sustabdytas ar net nutrauktas atitinkamus įgaliojimus turinčių subjektų (pvz. priežiūros institucija, valdymo įmonė) sprendimu.

Tikslinė rinka

Fondai gali būti skirstomi į dvi grupes pagal tinkamumą klientų rizikos kategorijoms:

- Aukštos rizikos požymių turintys ir didesnės investavimo patirties reikalaujantys ETF, turintys investicinio svarto ir/arba atvirkštinio ETF tipo požymių. Šiais fondais gali prekiauti tik B ir C kategorijos klientai.
 - Mažesnės rizikos ir tik bendrų investavimo žinių reikalaujantys Fondai, nepaminėti pirmoje grupėje.
- Klientų tipas: pirmosios rizikos grupės Fondais gali prekiauti B ir C rizikos kategorijos klientai, o antrai rizikos grupei priklausančiais Fondais gali prekiauti visų rizikos kategorijų klientai.

- Klientų patirtis ir žinios: klientai, turintys bendrąsias žinias apie Fondus. Bendrosiomis žiniomis laikomas supratimas kaip vyksta prekyba šiais instrumentais ir kokia gali būti jų sudėtis. Klientai gali būti anksčiau neturėję Fondų.
- Klientų finansinė situacija ir galimybė patirti nuostolius: galimybė patirti 100% nuostolį.
- Kliento tikslai ir poreikiai: Fondai yra suderinami su klientų poreikiu kapitalo augimui ar galimai grąžai gaunant dividendus. Atviro ir uždaro tipo fondai yra tinkami Fondo dokumentuose nurodyto termino investicijomis. ETF yra tinkami bet kokio termino investicijoms, išskyrus svertinius ar atvirkštinės grąžos ETF, kurie siekia atkartoti vienos dienos kainos pokyčius.

Netikslinė rinka

Klientai, kurie turėtų neinvestuoti į šį produktą:

- siekiantys pilnos kapitalo apsaugos ir investuotos sumos grąžinimo;
- netoleruojantys jokios rizikos;
- reikalaujantys tiksliai nurodytos grąžos ar pastovaus išmokų srauto.